

χωριό

χωριό, το, ουσ. [<μσν. χωριόν <αρχ. χωρίον], το χωριό· ειρωνική ή υποτιμητική προσφώνηση σε άτομο που είναι ή που το θεωρούμε άξεστο, απολίτιστο: «έλα δω, ρε χωριό, τι έκανες πάλι και σε κακολογούν»;». Υποκορ. **χωριουδάκι, το**. (Δημοτικό τραγούδι: *χωριό μου **χωριουδάκι** μου και πατρικό σπιτάκι μου*). (Ακολουθούν 22 φρ.)·

- *αν δε σε θέλουν στο χωριό, μη ζητάς το σπίτι του παπά*, όταν είσαι ανεπιθύμητος σε ένα χώρο, μην περιμένεις βοήθεια από κανέναν: «μέσ' στην πιάτσα αν είσαι αφερέγγυος, δεν έχεις βοήθεια από κανέναν, γιατί, αν δε σε θέλουν στο χωριό, μη ζητάς το σπίτι του παπά»·

- *βρήκες το χωριό χωρίς σκυλί και γυρίζεις χωρίς ραβδί*, λέγεται για εκείνους που ενεργούν ασύδοτα σε ένα χώρο, επειδή δεν υπάρχει κάποιος να τους ελέγξει, να τους εμποδίσει: «βρήκες το χωριό χωρίς σκυλί και γυρίζεις χωρίς ραβδί σ' αυτό το κράτος που είναι μπάχαλο κι όλοι κάνουν ό,τι τους κατέβει!»·

- *γίναμε από δυο χωριά (χωριάτες)*, μαλώσαμε, τσακωθήκαμε και δημιουργήθηκε εχθρότητα μεταξύ μας: «αντιλήφθηκα πως ήθελε να με βάλει στο χέρι, και γίναμε από δυο χωριά χωριάτες». (Λαϊκό τραγούδι: *από τα μάτια σου, Σμυρνια, πήραν φωτιά στο μαχαλά, όλο μαλώνουν τα παιδιά και **γίναν από δυο χωριά***). Ακούγεται και *γίναμε από δέκα χωριά (χωριάτες)*·

- *γίνεται χωριό*, βλ. συνηθέστ. *κάνουμε χωριό*·

- *δε γίνεται χωριό ή δεν μπορεί να γίνει χωριό*, βλ. φρ. *δεν κάνουμε χωριό*. (Λαϊκό τραγούδι: *με την γκρίνια που έχει πέσει, το κακό έχει παραγίνει, με το φταις και με το φταίω **δεν μπορεί χωριό να γίνει***)·

- *δεν κάνουμε χωριό ή δεν μπορούμε να κάνουμε χωριό*, δεν ταιριάζουμε, δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε, να συνεργαστούμε, να συμβιώσουμε, να συνυπάρξουμε: «είμαστε κι οι δυο εγωιστές, γι' αυτό δεν κάνουμε χωριό». (Λαϊκό τραγούδι: *γι' αυτό στα ίσα θα στο πω **δεν κάνουμε μαζί χωριό** και για την κοινωνία // σου το 'πα μια σου το 'πα δυο, εμείς **δεν κάνουμε χωριό***)·

- *είμαι από χωριό*, έκφραση με την οποία δηλώνουμε ή προσποιούμαστε τέλεια άγνοια για κάποιον ή για κάτι. Συνηθώς της φρ. προτάσσεται το *εγώ δεν ξέρω* ή το *κανονίστε τα, εγώ*: «μήπως πέρασε από δω ο τάδε; -Εγώ δεν ξέρω, ρε παιδιά, είμαι από χωριό || ποια είναι η γνώμη σου για το θέμα που κουβεντιάζουμε, ρε φίλε; -Κανονίστε τα, εγώ είμαι από χωριό». Συνών. *δεν είμαι της οικοδομής / είμαι από επαρχία / είμαι περαστικός / ήρθα να πάρω τα χαλιά / ψυγεία πουλάω*·

- *είμαστ' ένα μεγάλο χωριό*, λέγεται από την άποψη ότι, όλοι λίγο πολύ γνωρίζομαστε στον επαγγελματικό χώρο στον οποίο ανήκουμε και γνωρίζουμε το ποιόν του καθενός: «εμείς οι ηθοποιοί είμαστ' ένα μεγάλο χωριό κι ο καθένας ξέρει με τι ασχολείται ο άλλος». Από το ότι όλοι οι κάτοικοι ενός χωριού, γνωρίζονται μεταξύ τους·

- *είναι ο καλύτερος του χωριού*, έχει πολύ τακτοποιημένη ζωή, πολύ τακτοποιημένη εργασία: «απ' τη μέρα που παντρεύτηκε την κόρη του εργολάβου, είναι ο καλύτερος του χωριού || απ' τη μέρα που βολεύτηκε στο δημόσιο, είναι ο καλύτερος του χωριού»·

- *είχαμε πορδές σακιά, μας ήρθανε κι απ' τα χωριά*, βλ. λ. [πορδή](#)·

- *έτσι κάνετε (εσείς) στο χωριό σας*; λέγεται ειρωνικά ή και απειλητικά σε κάποιον που συμπεριφέρεται ανάρμοστα·

- *η πουτάνα του χωριού*, βλ. λ. [πουτάνα](#)·

- *κάλλιο πρώτος στο χωριό παρά δεύτερος στην πόλη* ή *καλύτερα πρώτος στο χωριό παρά δεύτερος στην πόλη*, εκφράζει φιλοδοξία για τιμές και μεγαλεία: «φεύγει ο κόσμος απ' την επαρχία για να βρει την τύχη του στις μεγάλες πόλεις και κυκλοφορούν άγνωστοι μεταξύ αγνώστων, αλλά για μένα κάλλιο πρώτος στο χωριό παρά

δεύτερος στην πόλη»·

- *κάνουμε χωριό*, ταιριάζουμε, μπορούμε να συνεννοηθούμε, να συνεργαστούμε, να συμβιώσουμε, να συνυπάρξουμε: «απ' τη στιγμή που είδαμε πως κάνουμε χωριό, αποφασίσαμε να συνεταιριστούμε || μετά από γνωριμία δυο χρόνων αποφασίσαμε να παντρευτούμε, γιατί είδαμε πως κάνουμε χωριό». (Λαϊκό τραγούδι: *σε μάζεψα, σε σύμμασα απ' τα σοκάκια μέσα κι είπα, να **κάνουμε χωριό**, ν' ανοίξουμε νοικοκυριό. Μα συ δεν έχεις μπέσα*)·

- *ο τρελός του χωριού*, βλ. λ. *τρελός*·

- *όνομα και μη χωριό*, βλ. λ. [όνομα](#)·

- *στου γαϊδάρου το χωριό όλοι κάνουν το γιατρό*, βλ. λ. [γάιδαρος](#)·

- *το μεγάλο χωριό*, χαρακτηρισμός των μεγάλων πόλεων, ιδίως της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Από το ότι στις πόλεις αυτές οι περισσότεροι κάτοικοι προέρχονται από την επαρχία. Συνήθως λέγεται με ειρωνική διάθεση: «ήρθαν ορισμένοι απ' το μεγάλο χωριό και μας κάνουν τους έξυπνους!».

- *το χωριό καιγότανε κι η Μάρω στολιζότανε*, βλ. φρ. *εδώ ο κόσμος καίγεται και η γριά χτενίζεται*, λ. *κόσμος*·

- *το χωριό κάνει παπά*, η κοινή αποδοχή, η κοινή αναγνώριση καταξιώνει κάποιον σε μια κοινωνία: «κανείς δεν μπορεί να επιβάλει κάποιον σε κάποιο χώρο με το ζόρι, γιατί το χωριό κάνει παπά». Συχνό παράδειγμα η δυναμική άρνηση διάφορων ενοριών να αποδεχτούν τον παπά που επιδιώκει να τους επιβάλει η οικεία Μητρόπολη σε αντικατάσταση του προηγούμενου, ο οποίος είχε και την αποδοχή των ενοριτών·

- *του χωριού ο άγιος δόξα δεν έχει*, βλ. λ. [άγιος](#)·

- *χωριό που φαίνεται, κολαούζο δε θέλει*, ό,τι είναι προφανές, αυταπόδεικτο, δε χρειάζεται επεξηγήσεις.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας